

BOLERO

Work Title	Boléro
Alternative Title	Bolero
Composer	Ravel, Maurice
Opus/Catalogue Number	M.81
Key	C major
Movements/Sections	1 movement
	Tempo di Bolero. Moderato assai
Year/Date of Composition	1928
First Performance	1928-11-22 in Paris: Palais Garnier. Orchestre de l'Opéra; Walther Straram (conductor)
First Publication	1929
Copyright Information	While public domain in Canada and the EU, this work is probably copyright in the USA until 1 January 2025. By printing the score above with a 1932 copyright claim when the actual first publication took place in 1929, Durand may have invalidated their US copyright, though it would likely take a court case to overturn the copyright registration and renewal. Even then, the failure to comply with the notice requirements are possibly trumped by the GATT/TRIPS restoration amendments as the work was under copyright in its country of origin on January 1, 1996.
Dedication	Ida Rubinstein
Composer Time Period	Early 20th century
Piece Style	Early 20th century
Instrumentation	Orchestra: [more...]

Ravel, dansçı Ida Rubinstein'a bir bale müziği yazmak için söz vermişti. Bunun için de Albeniz'in İberia'sının orkestrasyonunu düşünüyordu. Ancak telif hakkı bir başkasına ait olan eserden vazgeçerek, sabit bir fikir gibi kafasında sürekli duyduğu 16 ölçülük ezgiyi ele aldı. Arkadaşına yazdığı bir mektupta eserinin ileride göreceği büyük ilgiyi bilmeden, alçakgönüllülikle şöyle diyordu: "Alışlagelmiş şekilde bir formu, bir geliştirimi (developpement) yok; ton değişimi (modulasyon) bile yok sayılabilir. Padilla tarzında bir tema, saf bir ritim ve orkestra için yazıldı."

Ida Rubinstein
(1883-1960)

Günümüzde, müzikle ilgisi olmayanların bile tanıdığı Bolero, ilk kez 22 Kasım 1928'de Paris Operası sahnesinde yorumlandı. Bronizlava Nijinska'nın koreografisini yaptığı, Ida Rubinstein'in canlandığı eserin herhangi bir konusu yoktur.

Ida Rubinstein
(1883-1960)

Dumanlı dolu bir İspanyol meyhanesinde ortadaki büyük masa üzerinde, geleneksel İspanyol giysileriyle bir kız (Ida Rubinstein) bu tekdüze ve ısrarlı ezgiyle ayaklarını vurarak, gittikçe artan bir tutkuyla dans eder. Daha sonra müziğin güçlenmesiyle diğer dansçılar dumanın içinden çıkarak dansa katılır, en sonda da bıçaklar çekilir.

Bale büyük başarı kazandı. Değişmeyen ritmi, durmadan tekrarlanan melodinin gittikçe yükselerek çılgın bir hal alması seyircileri adeta büyülemişti. Hatta bir kadının yerinden fırlayarak “Bu adam delirmiş” diye bağırması üzerine Ravel’in “Eserimi galiba yalnızca bu bayan anladı” dediği döylenir.

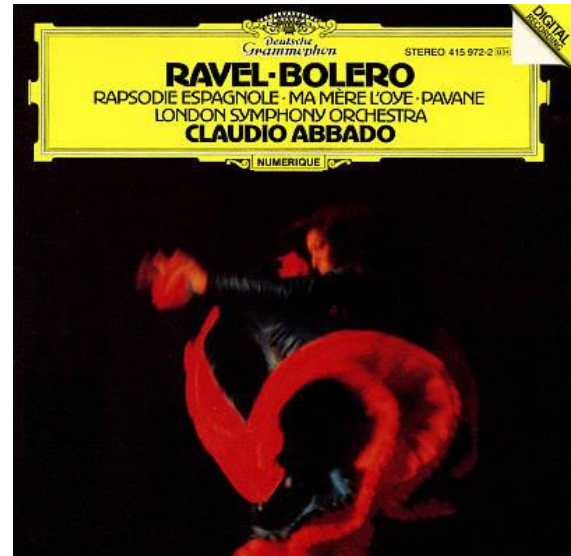

Bolero'nun orkestrasyonunda kastanyet, def gibi tipik İspanyol çalgıları kullanmayan Ravel, bu sabit fikrin etkisini uzun bir kreşendo ile elde eder. Üçyüz ölçüyü aşan Bolero'nun temasında birbirinden bir nakarat (ritornel) ile ayrılan, 16 ölçü uzunluğunda iki cümle vardır. Birincisi trampetin sürekli vuruşlarıyla belirlenir. İkincisi ise daha çok doğaya özgü bir ezgi gibidir. 3/4'lük bolero ritminde, Do Majör tonda başlayan ve sona kadar ton değişimlerinden (modulasyon) uzak kalan eser, aynı zamanda orkestra çalgılarını teker teker sergiler. Farklı çalgılarla elde edilen göz kamaştırıcı orkestral renkler, yavaş yavaş artan ses yoğunluğu önce çok hafif (pianissimo) şekilde trampette başlar. Buna, basların bütün eser boyunca sürecekle olan pizzicato'ları eşlik eder. Flüt, pianissimo olarak melodiyi duyuru. Klarinet bunu tekrarlar. Daha sonra fagot temanın bir değişkenini minörde sunar. Bunu da Mi bemol klarinet tekrarlar. Trampetin ritmi duyurmasına flüt de yardımcı olur.

Bu 16 ölçülük tema, temanın tekrarı, minör değişkenin tekrarı olarak düzenlenen şema, dört kez uygulanır. Sesin biraz daha arttığı ikinci uygulamada obua, trompet ve saksafon yer alır. Trampetin yanında ritme yardımcı olanlar ise fagotlar, kornolar ve trompettir. Üçüncü uygulamada mezzo forte (orta kuvvet)'e erişilmiştir. Temayı çeleşta ve iki pikolo flütün büyüleyici etkiyle eşlik

ettiği kornolar sunar. Daha sonra obua, klarinet ve trompet başrolde. Dördüncü uygulamada forte (kuvvetli) bir tınıyla kornolar, trompetler ve özellikle pizzicato'larla yaylı çalgılar ritmi belirler. Kemanların, önce tek sesli, sonra akorlarla temayı duyurması ilk zirveyi oluşturur. Davul, büyük bir çekiç gibi Do ve Sol seslerini sürekli bas tonda vurgular. Beşinci uygulamada ise muazzam bir fortissimo gerçekleşir. Tema bir kez sunulur; hemen minör değişkene geçilir; buna trombon dahil bütün çalgılar katılır. Bu arada bas tondaki Do ve Sol sesleri felç olmuş gibiyken, orkestra birden Mi Majör tona geçer. Bir haykırışın gırtlaktan çıkışı gibi olan geçiş, yine aniden Do Majöre döner ve bir çığılıkla çöker kalır.

Bolero'nun bu kadar ilgi görmesine şaşırın ve başarı kutlamalarına “Yalnızca moda bir çalışmadan başka bir şey değil” diye yanıt veren Ravel'i eseri konusunda kızdıran tek şey de ünlü orkestra şefi Toscanini'nin Bolero'yu İtalyanlara özgü sıcakkanlılıkla çok çabuk çaldırması olmuş, 17 dakika sürmesi gereken eser birkaç dakika daha kısalmıştı.

- Aktüze İ. Müziği Okumak. Pan Yayıncılık. Nisan 2003.
- Rye M. Ölmeden önce okumanız gereken 1001 klasik müzik. Caretta, 2007.
- [http://imslp.org/wiki/Bolero_\(Ravel,_Maurice\)](http://imslp.org/wiki/Bolero_(Ravel,_Maurice))
- <https://www.youtube.com/watch?v=ADgAsyJckbs>
- <https://www.youtube.com/watch?v=SsSALaDJuN4>

Kazım Çapacı